

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Š., bývajúceho v B., zastúpeného JUDr. L., advokátkou so sídlom v B., proti žalovaným 1/ A., bývajúcej v B., zastúpenej Ing. P., bývajúcim v B. 2/ H., P., v konaní o určenie príslušenstva k bytu, vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 9 C 136/2002, na dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 18. októbra 2006 sp. zn. 4 Co 312/2005, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava IV rozsudkom z 19. apríla 2005 č.k. 9 C 136/2002-101 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal určenia, že komora bytového domu nachádzajúceho sa na parcelách č. X., č. X. č. X., č. X., č. X., č. X., č. X., č. X., č. X. a č. X. v k.ú. K., súpisné č. X. v B. na III. poschodí je príslušenstvom bytu č. X., ktorý je vo vlastníctve žalobcu. Žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov konania nepriznal. Rozhodnutie vo veci samej odôvodnil tým, že ako predbežnú otázku posudzoval splnenie podmienok podľa § 80 písm. c/ O.s.p. a pri jej riešení vychádzal z toho, že návrhom možno uplatniť pozitívne alebo negatívne určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je. Žalobcu zaťažuje dôkazné bremeno spočívajúce v povinnosti preukázať, že na určení právneho vzťahu alebo práva v čase rozhodovania má naliehavý právny záujem. Tento bude spravidla daný v prípade, keď sa nemožno domáhať priamo plnenia a ak právne postavenie žalobcu by bez takéhoto určenia bolo neisté. Súd zaujal právny názor, podľa ktorého žalobca pre takéto určenie nemá naliehavý právny záujem. Tento zdôvodnil tým, že faktické užívanie predmetnej komory žalobcom nemôže byť podkladom požadovaného určenia. Faktické, i keď niekoľko rokov trvajúce neriešené užívanie komory predchádzajúcimi nájomcami bytu č. X. a následne

žalobcom, nemôže byť titulom pre nadobudnutie vlastníctva žalobcom k príslušenstvu bytu, ktorého vlastníčkou je žalovaná. Nie sú splnené zákonné predpoklady pre určenie, že žalobca nadobudol komoru titulom vydržania, pretože zo žiadnych okolností nemohol nadobudnúť presvedčenie, že komora mu patrí a je jeho vlastníctvom. Súd pritom zdôraznil, že komora bola prenechaná do nájmu p. M., predtým p. U. Žalobca neunesol dôkazné bremeno a preto súd žalobu zamietol. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 18. októbra 2006 sp. zn. 4 Co 312/2005 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a rozhodol o náhrade trov konania. V odôvodnení uviedol, že odvolací súd prejednal vec na pojednávaní dňa 18. októbra 2006 v neprítomnosti žalobcu a jeho právnej zástupkyne podľa § 101 ods. 2 O.s.p., keď právnu zástupkyňou uvedený dôvod, že jej bol dňa 11. októbra 2006 oznámený termín celodenného vyšetrenia v P., nepovažoval za dôležitý dôvod pre odročenie pojednávania, pretože svoje tvrdenie ničím nepreukázala. Pri rozhodovaní vo veci samej vychádzal z toho, že príslušenstvom bytu sú vedľajšie miestnosti a priestory určené na to, aby sa s bytom užívali (§ 121 OZ); tvoria ho vedľajšie miestnosti (napr. predsieň, komory, šatníky) a priestory (napr. pivnice). Nájomná zmluva o nájme bytu spravidla obsahuje (§ 685 ods. 1 OZ), resp. by mala obsahovať (§ 686 ods. 1 OZ) aj popis príslušenstva bytu. K obsahu nájomnej zmluvy, bez ohľadu na jej formu, patrí označenie predmetu bytu a rozsahu jeho užívania, výška nájomného, výška úhrady za plnenia spojené s užívaním bytu a spôsob ich vypočítania. Vyhotovenie nájomnej zmluvy má význam aj pre určenie rozsahu príslušenstva a opis stavu. V danom prípade sa predmetná komora nachádza samostatne mimo bytov a podľa ich pasportov bola vedená vo výmere 1,12 m² na evidenčnom liste pre výpočet úhrady za užívanie bytu z roku 1970 k bytu č. X., vedeného v tom čase na predchádzajúcich užívateľov tohto bytu, avšak len dodatočne dopísanou výmerou komory (v tom čase súčasne bola táto komora vedená aj na evidenčnom liste k bytu č. 14) na evidenčných listoch k tomuto bytu z rokov 1982 a 1991, kedy bol jeho užívateľom žalobca, vedená nebola a podľa evidenčných listov za roky 1970, 1971, 1973 a 1977 bola vedená k bytu č. 14, na základe čoho bola prevedená do vlastníctva žalovanej 2/ spolu s bytom. Podľa projektovej dokumentácie a vyjadrenia M. identické byty s bytom č. X. komoru nemajú, majú pivnicu a byty identické s bytom č. 14 majú komoru, pričom žalobca na rozdiel od žalovanej 1/ užíva aj pivnicu. Faktické užívanie komory žalobcom bez akéhokoľvek oprávnenia nezakladá predpoklady pre vznik užívacieho práva k nej a k vydržaniu komory žalobcom nemohlo dôjsť, nakoľko ju

žalobca neužíval v dobrej viere, že mu patrí, keďže mu nebola pridelená do užívania spolu s bytom, nemal ju ani vedenú na evidenčnom liste a nešlo ani o nepretržitú držbu po stanovenú dobu pre vydržanie.

Rozsudok odvolacieho súdu napadol žalobca dovolaním. Uviedol, že odvolací súd prejednal a rozhodol vec v jeho neprítomnosti a v neprítomnosti jeho právnej zástupkyne, ktorá sa z neúčasti na pojednávaní riadne ospravedlnila zo zdravotných dôvodov. Žalobca sa tak nemal možnosť v odvolacom konaní vyjadriť k prejednávanej veci; týmto postupom odvolacieho mu bola odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Nestotožnil sa s rozhodnutiami súdov majúúc za to, že všetky dôkazy, ktoré produkoval v konaní jednoznačne potvrdzujú, že predmetnú komoru v dobrej viere užíval legálne od roku 1982 (tak ako jeho predchodcovia) a za jej užívanie riadne platil vyrubený poplatok. So zreteľom na všetky okolnosti bol dobromyseľný, pretože bol presvedčený, že komora je príslušenstvom bytu, a preto s ňou podľa toho aj po celú dobu nakladal. Právnym titulom na užívanie komory bol záväzkový vzťah založený medzi pôvodným nájomcom bytu č. X. (ktorého je právnym nástupcom) a prenajímateľom, a preto bol toho názoru, že bez jeho súhlasu nebolo možné meniť obsah existujúceho záväzku. Za rozhodujúcu skutočnosť dovolateľ považoval evidenčný list vystavený nájomcovi Š. pre výpočet úhrady za užívanie bytu z 20. júla 1970, v ktorom je vyznačené aj užívanie komory o výmere 1,12 m² a v nadväznosti na to aj bola vypočítaná aj úhrada za užívanie bytu. Schválenou výmenou bytov medzi ním a A., vstúpil do práv a povinností pôvodného nájomcu, stal sa riadnym užívateľom bytu č. X. a komory, ktorá tvorila príslušenstvo bytu. Súvislá doba užívania predmetnej komory so započítaním doby užívania jeho právnych predchodcov od roku 1970 do podania žaloby presiahla 32 rokov, preto splnil zákonnú podmienku užívania komory viac ako desať rokov (§ 134 ods. 1 OZ). Zdôvodnenie rozhodnutia odvolacím súdom, že byty identické s bytom č. X. komoru nemajú, majú pivnicu, považoval za absurdné, nakoľko to nevyplýva z vykonaného dokazovania. Poukázal na list z 5. júna 1998, v ktorom K., a.s. uviedla, že pivnice nie sú predmetom prevodu bytov a dodal, že pivnice sú ako spoločné priestory vedené na inej adrese a neboli predmetom individuálneho prevodu podľa zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov. V zmysle uvedeného argumentácia odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Navrhol preto, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Žalovaná 1/ k dovolaniu žalobcu uviedla, že za odňatie možnosti účastníkovi konania konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) nemožno považovať situácie, keď právna zástupkyňa žalobcu síce žiadala, resp. ospravedlnila svoju neúčast' na pojednávaní pred odvolacím súdom z dôvodu celodenného vyšetrenia (zrejme v deň pojednávania), ktorú skutočnosť však nepreukázala relevantným potvrdením príslušného lekára, a to ani v rámci podaného dovolania. Vzhľadom na neexistenciu dovolacieho dôvodu podľa § 237 f/ O.s.p. a neprípustnosť dovolania podľa § 238 O.s.p. navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu odmietol.

Žalovaná 2/ nevyužila právo vyjadriť sa k dovolaniu.

V súlade s § 372p ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení zákona č. 384/2008 Z.z. bolo dovolanie (podané 23. februára 2007) prejednané podľa Občianskeho súdneho poriadku v znení platnom od 15. októbra 2008 (ďalej len „O.s.p.“).

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

V každom dovolacom konaní skúma dovolací súd najskôr to, či dovolanie je podané v zákonom stanovenej lehote, či ho podáva na to oprávnená osoba a či dovolanie je procesne prípustné (či sa ním napadá rozhodnutie, proti ktorému je dovolanie prípustné podľa § 237 O.s.p. až 239 O.s.p.). Dovolací súd pri tom rieši len otázky procesnej povahy. K riešeniu ďalších otázok (napríklad z hľadiska výskytu procesnej vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. alebo z hľadiska správnosti právneho posúdenia veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) môže dovolací súd pristúpiť až vtedy, keď bolo dovolanie podané v zákonom stanovenej lehote, subjektom oprávneným podať dovolanie a proti rozhodnutiu, ktoré podľa zákona možno týmto mimoriadnym opravným prostriedkom napadnúť.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). V prejednávaní veci nie sú splnené podmienky

prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku odvolacieho súdu, lebo dovolanie žalobcu nesmeruje proti zmeňujúcemu rozsudku (§ 238 ods. 1 O.s.p.), odvolací súd sa neodchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, lebo dosiaľ v tejto veci ani nerozhodoval, a preto ani nevyslovil právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.) a dovolanie smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.). Z dôvodu neprípustnosti dovolania podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. dovolací súd nemá právo preskúmať napadnuté rozhodnutie z vecnej stránky a zaoberať sa tvrdeniami o výskyte inej procesnej vady konania (o nesprávnom hodnotení dôkazov, o nesprávnom, či neúplne zistenom skutkovom stave veci, t.j. či komora tvorí alebo netvorí príslušenstvo k bytu č. X., či identické byty s bytom č. X. komoru nemajú, či žalobca má v užívaní aj pivnicu a pod.) majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. alebo z hľadiska správnosti právneho posúdenia veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. (napr. o vydržaní vlastníckeho práva žalobcu ku komore).

So zreteľom na obsah dovolania a vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) dovolacieho súdu skúmať vždy, či v konaní nedošlo k závažným procesným vadám v zmysle § 237 O.s.p. neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie splnenia podmienok prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či v konaní na súdoch nižších stupňov nedošlo k procesným vadám v zmysle § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (rozsudku aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Ustanovenie § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný, a ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v tomto ustanovení, možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné. Treba ale uviesť, že z hľadiska posúdenia existencie niektorej z uvedených procesných väd ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je významný

subjektívny názor účastníka o tom, že v konaní došlo k jednej z týchto väd, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných väd.

Dovolateľ vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietal a v dovolacom konaní vady tejto povahy nevyšli najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodit'.

Žalobca namietal, že konanie je zaťažené procesnou vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je taký vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv. K odňatiu možnosti malo podľa jeho názoru dôjsť tým, že odvolací súd na pojednávaní dňa 18. októbra 2006 vec prejednal bez jeho účasti, ako aj bez účasti jeho právnej zástupkyne, ktorá svoju neúčast' na tomto pojednávaní riadne a včas ospravedlnila z dôvodu účasti na celodennom vyšetrení.

V súvislosti s vyriešením otázky, či v prejednávanej veci došlo k takémuto odňatiu možnosti pred súdom konať, treba uviesť, že podľa § 24 O.s.p. sa účastník môže dať v konaní zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí. V zmysle § 25 ods. 1 O.s.p. si ako zástupcu môže vždy zvolit' advokáta a jemu udelené plnomocenstvo nemožno obmedzit'. Zvolený advokát je povinný účelne využívať všetky zákonom pripustené prostriedky a spôsoby poskytovania právnej pomoci účastníkovi, ktorého zastupuje (§ 25 ods. 2 O.s.p.). Ďalej je potrebné zdôrazniť, že zástupca, ktorému bolo udelené plnomocenstvo pre celé konanie, je oprávnený na všetky úkony, ktoré v konaní môže urobiť účastník (§ 28 ods. 2 O.s.p.). Ak má účastník takéhoto zástupcu s plnomocenstvom pre celé konanie, doručuje sa písomnosť len tomuto zástupcovi (vid' § 49 ods. 1 O.s.p.). Napokon je potrebné uviesť, že v zmysle § 101 ods. 2 O.s.p. súd pokračuje v konaní aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník neustanoví na pojednávanie ani nepožiadal z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v neprítomnosti takéhoto účastníka; prihliadne pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy. V prejednávanej veci postup odvolacieho súdu pri upovedomení účastníkov o nariadení termínu pojednávania a pri prejednaní veci bez účasti právnej zástupkyne žalobcu bol v súlade s týmito ustanoveniami.

Z doručeník založených v spise na čl. 117 vyplýva, že predvolanie na odvolacie pojednávanie nariadené na 18. októbra 2006 prevzala právna zástupkyňa žalobcu 2. marca 2006. Podaním z 12. októbra 2006 (doručeným súdu osobne 16. októbra 2008) právna zástupkyňa žalobcu oznámila odvolaciemu súdu, že v rámci dlhodobého liečenia jej dňa 11. októbra 2006 bol oznámený termín celodenného vyšetrenia v P., s tým, že vyšetrenie trvá od 7,00 hod. najmenej do 14,00 hod., a že z uvedeného dôvodu sa nemôže zúčastniť na určenom pojednávaní a z tohto dôvodu žiada súd o jeho odročenie, pretože na požiadanie jej klienta (žalobcu) sa pojednávania chce zúčastniť.

Pokiaľ za tejto situácie odvolací súd „vzal neprítomnosť právnej zástupkyne žalobcu na vedomie“ a pokračoval v konaní aj bez jej účasti, neporušil ustanovenie § 101 ods. 2 O.s.p. a svojím postupom neodňal žalobcovi možnosť pred súdom konať. Súd môže posudzovať žiadosť účastníka (jeho právneho zástupcu) o odročenie pojednávania len z hľadiska dôležitých dôvodov (§ 101 ods. 2 O.s.p.), existenciu ktorých môže preveriť zo skutočností, ktoré sú mu známe v čase rozhodovania o tejto žiadosti účastníka. Dôvodnosť žiadosti o odročenie pojednávania posudzuje preto súd predovšetkým z hľadiska preukázania skutočností, z ktorej účastník vyvodzuje existenciu dôležitého dôvodu v zmysle § 101 ods. 2 O.s.p.; pokiaľ uvedená skutočnosť nie je v čase rozhodovania súdu o tejto žiadosti účastníka hodnoverne preukázaná, zostáva jeho žiadosť iba v rovine nepodložených tvrdení. Dôležitý dôvod v zmysle § 101 ods. 2 O.s.p. môže byť vyvodzovaný len zo skutočností, ktorá je vo vzťahu k prebiehajúcemu súdnemu konaniu a nariadenému pojednávaniu so zreteľom na všetky okolnosti vážna (svojou povahou znemožňujúca každému účastníkovi občianskeho súdneho konania za rovnakých okolností účasť na súdnom pojednávaní), súčasne ospravedliteľná (všeobecne prijímaná ako odpustiteľná), nepredvídateľná (nepredvídaná alebo neočakávaná), neodvratiteľná (neumožňujúca účastníkovi prijať opatrenie prekonávajúce príčinu neúčasti na pojednávaní) a náhla (vzhľadom na časové súvislosti nedovoľujúca účastníkovi uskutočniť kroky vedúce k jeho účasti na pojednávaní).

V danom prípade mohol odvolací súd dôvodnosť žiadosti právnej zástupkyne žalobcu o odročenie odvolacieho pojednávania posudzovať len z aspektu tých skutočností, ktoré boli uvedené v jej žiadosti. Odvolací súd prejednanie veci v neprítomnosti právnej zástupkyne žalobcu vysvetlil v odôvodnení napadnutého rozsudku tým, že uvádzaný dôvod pre odročenie nepovažoval za dôležitý, pretože tento nebol ničím doložený (preukázaný).

S názorom, že právna zástupkyňa žalobcu v žiadosti o odročenie pojednávania (č.l. 124 spisu) nepreukázala odvolaciemu súdu existenciu dôležitého dôvodu o odročenie pojednávania, sa dovolací súd plne stotožňuje. Je nesporné, že dovolateľ ani v dovolacom konaní nepredložil žiadne dôkazné prostriedky k tvrdeniam uvádzaným v žiadosti o odročenie pojednávania, ktoré by preukázali uskutočnenie zdravotného vyšetrenia jeho vtedajšej právnej zástupkyne. Ak ani doposiaľ nedošlo k nespochybniteľnému preukázaniu existencie dôležitého dôvodu pre odročenie odvolacieho pojednávania (prítom uvedená skutočnosť nebola v čase rozhodovania odvolacieho súdu účastníkom hodnoverne preukázaná), je potrebné vychádzať z toho, že tvrdené skutočnosti uvedené v predmetnej žiadosti nevykazujú znaky vážneho dôvodu v zmysle § 101 ods. 2 O.s.p. (viď vyššie). Vzhľadom na to dospel dovolací súd k záveru, že postup odvolacieho súdu bol v súlade s § 101 ods. 2 O.s.p., a preto nebola žalobcovi odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Keďže prípustnosť podaného dovolania nemožno vyvodiť zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, odmietol ho Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní boli (procesne) úspešní žalovaní a vzniklo im právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Žalovaní 1/ a 2/ v dovolacom konaní nepodali návrh na rozhodnutie o priznaní náhrady trov dovolacieho konania, preto im ju dovolací súd nepriznal (§ 151 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 24. novembra 2008

JUDr. Daniela Sučanská, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková